

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ НАУК НА БАЗІ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ

Чумак Микола Євгенійович

доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теорії та методики навчання фізики та астрономії,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

chumak.m.e@gmail.com

Перша половина XIX століття «зафіксувала» територіальний поділ українських земель між російським та австрійським протекторатом. І в цих складних умовах суспільно-політичного «роздвоєння» вітчизняні терени демонстрували подальший поглиблений розвиток фізико-математичних наук, особливо на базі місцевих вищих шкіл. Достатньою показовістю у цьому аспекті вирізняється й західноукраїнських регіон, який безперешкодно «вдихав» свіжі ковтоки проєвропейського повітря і наповнював наявний освітній процес загальноосвітніми науково-освітніми здобутками.

Із настанням XIX ст. наявний фізико-математичний обіг освітнього процесу Львівського університету доповнили наукові вчення В. Лейбніца, які були логічним продовженням досліджень Рене Декарта [2; 3]. Така ситуативність була продиктована тим, що німецьке походження та погляди Готфріда Вільгельма Лейбніца були досить близькими за духом до проавстрійського вектору соціокультурного розвитку, що аргументує запровадження до освітнього та наукового обігу здобутків цього ученого. Ще однією причиною, яка вплинула на цей процес було те, що саме точні науки «переступили» кордон виключної теоретичної необхідності і стали набувати обрисів виразної практичної зорієнтованості. Остання фактажність була наслідком «ланцюгової реакції» розвитку вітчизняної науки та освіти, який відбувався у соціокультурних умовах прямого впливу міжнародної освіченої спільноти. Загалом, «хвилі» математичних інновацій мали проєвропейське походження, а тому Галичина не могла «...залишатися осторонь найновіших наукових відкриттів, оскільки це привело б до поступового освітнього регресу регіону...» [4, с. 16]. Ці слова польського дослідника В. Заячківського засвідчують про об'єктивну необхідність поглиблення розвитку міжнародного галузевого співробітництва, відсутність якого б позначилася на рівні вітчизняного освітнього поступу.

Соціокультурна «девальвація» інквізиційних орієнтирів на проєвропейських теренах у цілому частково актуалізувала розширення масштабності змісту фізико-математичних дисциплін у вітчизняних вищих школах, які досить органічно доповнили нові наукові концепції Бернарда Больцано, Карла Гаусса та інших.

У першій пол. XIX ст. під «перехресним» іноземно-вітчизняним впливом європейського вектору до освітнього обігу проукраїнських класичних вищих шкіл поступово було внесено такі підрозділи чистої та прикладної математики

як: теорія функцій дійсної змінної; теорія функцій комплексної змінної; проєктивна геометрія; диференціальні рівняння та математичний аналіз [6].

Об'єктивна необхідність освоєння математичних вершин, у вітчизняних класичних університетах частково була продиктована широкою популярністю у досліджуваній період математичного аналізу у європейських вищих школах. Широка популярність цього математичного напрямку продукувалася необхідністю розвитку суміжних навчальних дисциплін, яким необхідні були беззаперечні докази – так звані логічні «ланцюжки» певних мислинневих операцій. На математику досліджуваного періоду покладалася певна соціокультурна функція – актуалізувала підготовку фахівців нового «формату». Такі фахівці в освітньо-науковому полі світу вирізнялися «гострим» раціоналізмом та виразним прагматизмом, що підтвердило загальноосвітнє визнання педагогів українського походження (зокрема, Т.Осиповського та М.Остроградського – представників Харківського університету; Я.Кулика – Львівського університету та ін.) [2; 3; 5].

У розрізі відрефлексування проблеми впливу педагогічного космополітизму на розвиток фізико-математичних наук у вітчизняних класичних вищих школах досліджуваного періоду ми звернулися до наявно-тематичного джерелознавчого багажу. Зокрема, останню фактажність проаналізовано крізь призму наступної подієвості:

- 1) зростання інтересу суспільних кіл до політематичних досліджень та рівня розвитку профільної освітньої практики різних країн світу;
- 2) утвердження в освітньому обігу «камерально-дослідницької» практики, результати якої вибудовували змістовий «скелет» місцевих вищих шкіл, популярність яких сягала різних куточків земної кулі [1];
- 3) примноження переліку засобів, необхідних для проведення наукових досліджень індивідуального та групового характеру (зокрема, фізичних приладів);
- 4) збільшення кількості інформаційних джерел, які були опубліковані рідною мовою та розкривали значущість науково-освітніх здобутків світу;
- 5) приведення у відповідність наявного понятійно-категоріального апарату шляхом уніфікації змісту та форм символічного запису інформації у соціокультурному просторі світу;
- 6) зростання кількості наукових відряджень із науковою та освітньою метою;
- 7) домінування принципу відкритості та доступності на рівні європейських вищих шкіл.

Завдяки активній популяризації професорсько-викладацьким складом власною діяльністю міжнародного галузевого співробітництва в освітньому обігу вітчизняних вищих шкіл першої половини XIX ст. умовно виокремилися два самостійні розділи: загальна та теоретична фізика.

На основі вищевикладеного можемо зробити висновок, що «приріст» культурного потенціалу Галичини був наслідком освітнього розвитку цілого

регіону, відзеркалюючого прогресивність розвитку педагогічного космополітизму, який «продукувався» розвоєм освіти та науки розвинених європейських держав. Практична сторона такої подієвості віддзеркалювалася на рівні розширення кількості предметів природничих та гуманітарних циклів, що з часом приводило до верифікації змісту навчально-виховного процесу, конструювання ступеневості знань та рівнів освіти.

Список використаних джерел

1. Дудка Т.Ю. Просвітницький туризм як історико-педагогічний феномен: монографія. Київ-Херсон: ФОП Гринь Д. С., 2017. 460 с.
2. Енциклопедія Львівського національного університету ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 716 с.
3. Історія Львівського університету. Математика і механіка у Львівському університеті, 2015, Частина перша (1608 – 1946 роки), С. 1. <http://www.mmf.lnu.edu.ua/index.php/istoriia/istoriia-fakultetu/item/1049-150428.html> (дата звернення 10.01.2019)
4. Zajączkowski W. C. K. Szkoła Politechniczna we Lwowie, Nakładem Szkoły Politechnicznej. Lwów, 1894. S. 135.
5. ЦДІАК. Спр. 57. Розподіл наук фізико-математичного відділення Харківського університету, 1835 р., 70 арк.
6. ДАЧО. Спр. 967. Розпорядження дирекції про проведення екзаменів, протокол конкурсного екзамену на заміщення посади викладача математики в лицей міста Оломоуц. Повідомлення префекта гімназії в Чернівцях про результат конкурсу на заміщення вакантної посади викладача математики, 1814 р., 6 арк.

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ ЗНАТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Міхеєнко Олександр Іванович

доктор педагогічних наук, професор кафедри здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії, доцент,

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

omikheenko@yandex.ua

Валеологічна компетентність визначається індивідуальною стратегією формування, збереження, відновлення і зміцнення здоров'я, і являє собою характеристику діяльності особистості, яка ґрунтується на пріоритеті здоров'я як цінності, відзначається здоровим способом життя, вибором цінностей і цілей життя, які забезпечують високу працездатність та активне довголіття.

Ефективне управління станом здоров'я передбачає прийняття інтегративної моделі феномену “здоров'я” як багатоаспектної структури, яка охоплює системні елементи дієво-практичної та смислової сфер особистості, що синкретично поєднують різномірні площини, смисли, дискурси, аспекти буття. Шлях вузької спеціалізації унеможлиблює формування інтегративного уявлення про здоров'я, життя, хвороби, фундаментом якого є філософське узагальнення знань. Ще